

**MEDDELANDEN FRÅN
SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGEN**

ÅRGÅNG IV

DEN 12 MARS

ÅRGÅNG IV

N:R 19

1919

N:R 19

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIFVARE: REINHOLD NAUCLÉR

**SVENSKA
TEKNOLOGFÖRENINGENS
VERKSAMHET UNDER ÅR 1918**

BERÄTTELSE AV GIVNA TILL FÖRENINGENS
STÄMMA DEN 20 MARS 1919

AV

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS STYRELSE

JÄMTE

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS FASTIG-
HETS AKTIEBOLAGS STYRELSEBERÄTTELSE

OCH

UTDRAG UR AKTIEBOLAGET SVENSKA TEK-
NOLOGFÖRENINGENS FÖRLAGS
STYRELSEBERÄTTELSE

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS HANDLINGAR. 122.

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTFÖRARE: REINHOLD HAUGLÉN
 Nr 19
 ÅRGÅNG IV
 DEN 15 MARS
 1919

SVENSKA
 TEKNOLOGFÖRENINGENS
 VERKSAMHET UNDER ÅR 1918

STÄMMA DEN 20 MARS 1919
 BERÄTTELSE AVGIVNA TILL FÖRENINGENS

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS STYRELSE

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS FÄSTIG
 FÖRENINGENS STYRELSEBERÄTTELSE
 OCH
 UTDRAG UR AKTIEBOKLAGET SVENSKA TEK-
 NOLOGFÖRENINGENS FÖRLAGS
 STYRELSEBERÄTTELSE

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM 1919

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS HANDLINGAR. 122

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS
 VERKSAMHET UNDER ÅR 1918.

Till Svenska Teknologföreningen.

Styrelsen för Svenska Teknologföreningen får härmed avgiva berättelse över föreningens verksamhet under år 1918.

I. Medlemmar.

Under året har i föreningen inträtt 193 nya ledamöter, därunder 112 förutvarande medlemmar av Tekniska Högskolans studentkår.

Enligt vad känt är, har föreningen under året genom döden förlorat 52 ledamöter, nämligen:

- BERGELIN, THORSTEN, distriktsingenjör
- FRYKHOLM, NILS, konsul
- DETHOW, RUDOLF THEODOR, civilingenjör
- ERICSSON, ANDERS, civilingenjör
- VON JULIN, ALBERT, ingenjör
- SILLÉN, HILMER, ingenjör
- OLSSON, FRANS AUGUST, ingenjör
- KEILLER, JAMES, direktör
- WIBEL, SVANTE R., gruvingenjör
- SANDSJÖ, E., ingenjör
- VON HOFSTEN, CARL FREDRIK, bergsingenjör
- FRYKMAN, A. G., bergsingenjör
- HEDLUND, C. E., överingenjör

SVENSSON, IVAN E. G., bruksägare
 SUNDEMAN, G., ingenjör
 WAHLUND, CLAES, f. d. brukspatron
 LINDVALL, C. A., överingenjör
 KARLSON, EMIL F. A., f. d. 1:ste fyringenjör
 STEEN, TURE NIKOLAUS, civilingenjör
 WÄNN, HJALMAR, civilingenjör
 GUSTAFSSON (LOHMÉE), KARL HELMER, civilingenjör
 PETTERSON, C. SAMUEL, ingenjör
 HAGSTRÖM, GEORG THEODOR, arkitekt.
 LINDSTEDT, OTTO, civilingenjör
 BERGMARK, OSCAR, löjtnant V. V. K.
 SWARTLING, FRANS JOHAN AXEL, disponent
 BERGMARK, AXEL, byråingenjör
 ANDERSSON, FRANS OSCAR, disponent
 STENBERG, AXEL YNGVE GUNNAR, byråingenjör.
 GENTELE, ALI EUGEN, civilingenjör
 WALLGREN, KARL GUSTAF LEOPOLD, civilingenjör
 CHRISTENSEN, CHRISTIAN E., civilingenjör
 WINGQVIST, CARL GUSTAF ADOLF, ingenjör
 WINBORG, J. TH., fabrikör.
 LARSSON, ELIS I., civilingenjör
 RAMSTEN, CARL EINAR, civilingenjör
 BRANDBERG, SVEN ANDERS, civilingenjör
 GULLANDER, PER, professor
 EKSTRAND, CARL VIKTOR CONRAD, f. d. lantmätare
 ENGSTRÖM, ERIK OLOF, byråingenjör
 TINGBERG, OTTO EMANUEL, ingenjör
 RISBERG, GUSTAF, mariningenjör
 HAGERMAN, JOSEF LEONARD, civilingenjör
 JERN, ERIK, ingenjör
 NORDSTRÖM, SVEN, civilingenjör
 NORBERG, SVEN JOHAN AUGUST, civilingenjör
 EK, ERNST, ingenjör

ZETTERVALL, SUNE, civilingenjör
 WIDELL, AXEL T., ingenjör
 SJÖHOLM, JOHAN, överdirektör
 RYDSTRÖM, JOHN EINAR BENEDICTUS (BENGT), civilingenjör
 BLOMQVIST, K. GUSTAF, ingenjör.

Stadgad årlig avgift har erlagts av 2 295 ledamöter, varav 1 112 voro bosatta i Stockholm med omnejd, 1 127 i landsorten och 56 i utlandet. Dessutom har ständig ledamotsavgift erlagts av 11 ledamöter, varigenom antalet ständiga ledamöter under året stigit till 78. Hela antalet röstberättigade ledamöter uppgick vid årets slut till 2 566.

2. Sammanträden.

Inom föreningen hava under året hållits 7 sammanträden, nämligen 3 stämmor, 2 ordinarie och 1 extra, 4 allmänna sammankomster med Föreningen i dess helhet samt 51 avdelningssammanträden, sålunda fördelade:

Avd. för Mekanik.....	8
» » Elektroteknik	10
» » Husbyggnadskonst	10
» » Väg- och Vattenbyggnadskonst..	10
» » Kemi och Bergsvetenskap	9
» » Skeppsbyggnadskonst	2
» » Teknisk undervisning	2
Summa	51

I ovanstående äro inräknade Avd:s för Mekanik årsmöte den 29 oktober samt 4 st. utflykter, nämligen för Avdelningen för Husbyggnadskonst till Karlberg, för Avdelningen för Väg- och Vattenbyggnadskonst med deltagare även från Avdelningen för Mekanik till Untra samt för Avdelningen för Kemi och Bergsvetenskap dels till Hallstavik, dels till Dannemora.

Något allmänt årsmöte har ej hållits under år 1918, men gavs det extra allmänna sammanträdet i mars i stället ett något mera omfattande program än de vanliga sammankomsternas. På grund av beslut vid årsmötet 1917 togs under omprövning att på våren anordna ett årsmöte i Göteborg, men såväl årsmötesbestyrelsen som föreningens styrelse fann detta olämpligt på grund av de höga resekostnader och övriga svårigheter, som vållats av rådande kristid. Av liknande anledning avstod styrelsen från föranstaltande av ett dylikt möte på hösten, då frågan ånyo togs under övervägande.

Föreningens styrelse har under året hållit 12 sammanträden.

3. Kommittéer.

Följande kommittéer hava under året avslutat, resp. tillsatts, men ännu ej avslutat sitt arbete:

Kommitté:	Avdelning:
1. Avslutade:	
Arkitekttaxekommittén	H
Beredningskommittén för den högre tekn. undervisningen.....	—
Flygtrafikkommittén	—
Förgasningsbrännarekommittén	M
Hustaksskyddskommittén	H
Ingenjörsavlöningsstatistikommittén I. ...	—
Tegelnormkommittén II.	V
Vattenkraftslånefondkommittén	—
Utrikesrepresentationskommittén	—
	= 9 st.
2. Tillsatta, ännu vid årsskiftet 1918—1919 ej avslutade:	
Elevpraktikkommittén	—
Ingenjörsavlöningsstatistikommittén II. ...	—
Kompressor- och fläktprovningkommittén	M

Mått- och viktöföfattningskommittén	—
Tegelnormkommittén III.....	H. V.
Stendetaljskyddskommittén	K
	= 6 st.

4. Samarbete mellan Sveriges tekniska föreningar.

Sedan föreningens beredningskommitté för den högre tekniska undervisningen avslutat sitt arbete med avgivande av sitt utlåtande IV (se nedan), kallades den av de samarbetande tekniska föreningarna tillsatta delegationen för samma ärendes behandling till sammanträde i Stockholm den 17 maj 1918. Delegationen utarbetade till en början en promemoria med vissa frågor, rörande vilka de olika delegerade för landsortsföreningarna sedermera inhämtat resp. föreningars mening. Delegationen har därefter återupptagit det gemensamma arbetet, men har ännu ej avgivit något utlåtande.

Något nytt ärende har ej under året upptagits till delegationens behandling.

Bland med Svenska Teknologföreningen *korresponderande föreningar* har under 1918 tillkommit Elektriska klubben, Västerås.

5. Medlemskap i andra föreningar.

Svenska Teknologföreningen har under året varit korporativ medlem i följande sammanslutningar:

- Sveriges tekniskt-industriella skiljedomsinstitut;
- Intern. Verband f. Gewerb. Rechtsschutz;
- Assoc. perman. des Congrès de Navigation.

Till samfund för hembygdsvård hava under året varit anslutna föreningens avdelningar för Husbyggnadskonst, Elektroteknik, Väg- och Vattenbyggnadskonst samt Kemi och Bergsvetenskap.

6. Stadgar och ordningsregler.

Vid extra stämman den 6 nov. 1918 delgavs föreningen förslag från Styrelsen om ändring av stadgarnas § 21 angående årsavgifterna, innebärande en höjning av dessa med 5 kr. och vid ordinarie stämman den 20 nov. antogs styrelsens förslag. Ifrågavarande stadgeparagraf har härmed erhållit följande lydelse från 1919 års ingång.

§ 21.

Ledamot erlagger på tid, som av föreningens styrelse bestämmes, en *årsavgift*, vilken utgör:

a) för i Stockholm med omnejd bosatta personer	
under 30 år	30 kronor
och över 30 år	35 »
ledamöter över 60 år dock obetaget att er-	
lägga den lägre avgiften, 30 kronor;	
b) för övriga ledamöter	20 »
Årsavgift fordras ej under det år, då inträdesavgift	
erlagts.	

Av föreningens styrelse och styrelsen för avdeln. för Väg- och Vattenbyggnadskonst hava antagits stadgar för Ahlsellska fonden, upprättade på basis av donationsbrevet.

7. Föreningshusfrågan.

De fortfarande rådande höga arbets- och materialprisen hava uteslutit möjligheten att under 1918 vidtaga åtgärder för igångsättande av det nya föreningshusets uppförande. Emellertid hava definitiva huvudritningar upprättats och insänts till Kungl. Maj:t med underdånig framställning av viss dispens från föreskrifterna i gällande byggnadsförfattningar. Arbetsritningar för grunden förligga även färdiga. Under omprövning har varit ett förslag att provisoriskt anordna föreningslokaler i det Svenska Teknologföreningens fastighets aktiebolag tillhöriga huset Oxtorget n:r 4, men har efter verkställd utredning funnits olämpligt att t. v. söka realisera ett sådant för-

slag. Genom med Stockholms Intecknings Garanti A.-B. träffad överenskommelse har emellertid styrelsen förskaffat föreningen rätt disponera sina nuvarande lokaler i fastigheten n:r 19 Jakobsgränd till den 1 okt. 1920, mot det att tiden för erläggandet av resterande del av köpeskillingen framflyttas till samma dag.

8. Teknisk Tidskrift och föreningens förlagsverksamhet.

Vid föreningens ordinarie stämman den 21 mars 1918 behandlades av styrelsen framlagt förslag till bildande av A.-B. Svenska Teknologföreningens förlag (Svenska Teknologföreningens handl. 108). Föreningen beslöt uppdraga åt styrelsen, *dels att* föranstalta om tillkomsten av ett sådant bolag, *dels att* med detta å föreningens vägnar träffa avtal i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag till sådant avtal, som åtföljde styrelsens skrivelse till föreningen i ärendet. I enlighet härmed blev sedermera stiftelseurkund för A.-B. Svenska Teknologföreningens förlag upprättad och den 27 mars 1918 undertecknad av föreningens ordförande å dess vägnar samt av herr Aug. Decker, A. F. Enström, S. Lübeck och G. Tisell och vederbörligen kungjord. Bolagets aktiekapital utgör enligt bolagsordningen minst 60 000 kr., högst 180 000 kr., i aktier å 100 kr. och skola aktiebrev vara ställda till viss man. Aktierna äro dels stamaktier, dels preferensaktier och skola de sistnämnda utgivas till ett belopp motsvarande högst $\frac{1}{6}$ av aktiekapitalet. Preferensaktiernas utdelning är begränsad till 6 % å parivärdet. Aktiekapitalet utgör t. v. 60 000 kr. och har föreningen övertagit aktier till ett belopp av 55 000 kr., däri inberäknat samtliga stamaktier. Övriga aktier innehavas av föreningsledamöter. Genom i bolagsordningen föreskriven rätt för föreningen till inlösen av aktie, som eventuellt övergår till någon, som ej är ledamot av Svenska Teknologföreningen, har trygghet mot varje inflytande från utomstående å bolagets rörelse vunnits.

Mellan föreningen och bolaget upprättat kontrakt innehåller i huvudsak följande: Föreningen överlåter på arrende åt bolaget den rörelse, som av föreningen drivits för utgivande av Teknisk Tidskrift ävensom förlagsrätten till i särskild förteckning upptagna publikationer. Utestående skulder och oreglerade fordringar övertagas av bolaget. Bolaget förbinder sig under arrendetiden utgiva Teknisk Tidskrift med det antal häften, som föreningens styrelse bestämmer, och överlåta redigeringen av dess textavdelning åt de personer, som föreningens styrelse bestämmer. Bolaget tillhandahåller föreningen önskat antal exemplar av tidskriften till ett pris av 3 kr. pr hel årgång för helupplagan och 1 kr. pr årgång för fackavdelning. Arrendet gäller från 1 april 1918 till och med 31 dec. 1919 och förlänges därefter för varje gång på ett år, om ej uppsägning av någondera parten sker minst 6 mån. i förväg. Bolaget erlägger i arrendeavgift dels 20 000 kr., dels ett belopp motsvarande 50 % å bolagets till utdelning behållna nettovinst, sedan 6 % å aktiekapitalet frångämts.

Genom kontraktets och bolagsordningens bestämmelser är sålunda föreningen tillförsäkrad uteslutande bestämmanderätt över den redaktionella ledningen av Teknisk Tidskrift och rätt till hela den icke fonderade vinsten av bolagets verksamhet, så när som 6 % å parivärdet av de aktier, som ej tillhöra föreningen, eller f. n. högst 300 kr.

Bolagets verksamhet under de tre kvartal av år 1918, som det varit i verksamhet, kan i allo sägas ha motsvarat förväntningarna.

På hemställen från avdelningen för skeppsbyggnadskonst och efter tillstyrkan från förlagsbolaget har styrelsen beslutat att *Teknisk Tidskrifts* avd. f. *skeppsbyggnadskonst* från och med år 1919 skall utgivas med lika stort antal häften som övriga fackavdelningar. Styrelsen har även beslutat att från och med år 1919 *nystavning* (enligt Svenska Akademiens ordlista 8 uppl.) skall användas i Teknisk Tidskrift.

Antalet textsidor i tidskriftens olika avdelningar i årgången för 1917 resp. 1918 har varit:

	Antal textsidor år 1917 år 1918	
Veckoupplagen	564	630
Avdelning för Mekanik	114	164
» » Elektroteknik	144	160
» » Arkitektur	182	196
» » Väg- och Vattenbyggnadskonst	152	196
» » Kemi och Bergsvetenskap..	189	192
fört. å motsedlar	109	103
» » Skeppsbyggnadskonst	100	92
	Summa 1 578	1 733

9. Polhemspristävlan.

Av styrelsen utfärdades på sin tid kungörelse om insändande före den 2 jan. 1917 av tävlingsskrifter för vinnande av Polhemspris, och inom föreskriven tid inkommo sammanlagt 8 st. tävlingsskrifter. Sedan av styrelsen, med hänsyn till de olika ämnen dessa skrifter berörde, där-om anmodade särskilda sakkunniga avgivit utlåtanden om resp. tävlingsskrifter, upptog styrelsen vid sitt sammanträde den 12 nov. 1918 till avgörande frågan om prisutdelning.

På grund av de sakkunniges ulåtanden beslöt styrelsen att ej belöna någon av tävlingsskrifterna med Polhemsmedaljen.

I anledning av de omdömen, som av resp. sakkunniga granskare fällts rörande två av tävlingsskrifterna, beslöt emellertid styrelsen att som uppmuntran för förtjänstfullt arbete tilldela resp. författare av dessa båda tävlingsskrifter vardera ett belopp av 1 000 kr., nämligen:

N:o 6. »Studie rörande transportkostnader vid järnvägstransport och farledstransport», motto: »Transport och ekonomi» samt

N:o 7. »Ist die Windkraft auf dem heutigen Standpunkte der Technik für Grossbetriebe wirtschaftlich verwertbar», motto: »Alles prüfen, das Beste behalten».

Styrelsen beslöt dessutom att eventuellt bevilja medel ur Polhemsfonden för bidrag till kostnaderna för förstnämnda avhandlingens tryckning.

Författarna till dessa båda tävlingsskrifter visade sig vid namnsedlarnas brytande vara: till N:o 6 kapten Fredrik Jenson och till N:o 7 överingenjör Torsten F:son Holmgren och ingenjör Ernst M. Ågren.

Styrelsen har utfärdat kungörelse om *ny tävlan* om Polhemsmedalj och härvid föreskrivit att tävlingsskrifterna skola vara till styrelsen inlämnade senast den 1 okt. 1919.

10. Övriga inom föreningen behandlade viktigare ärenden.

Vid de allmänna föreningssammankomsten hava, från sedt inre föreningsangelägenheter, förekommit följande föredrag och diskussioner: vid ordinarie sammanträdet *den 20 febr.:*

»*Stockholms värme- och kraftfråga*», diskussion med inledningsföredrag av professor *J. Gust. Richert*.

Vid ordinarie stämma *den 21 mars:*

»*Undervisningen i pappers- och cellulosteknik vid Kungl. Tekniska högskolan*», diskussion med inledningsföredrag av byråchef *K. P. Dahlström*, som därvid redogjorde för av föreningens beredningskommitté för den högre tekniska undervisningens omorganisation avgivet yttrande rörande undervisningen ifråga (Svenska Teknologföreningens handlingar 97). Föreningen beslöt, att utan eget uttalande expediera kommitténs utlåtande dels till Kungl. Tekniska Högskolans styrelse dels ock till den enligt »*Grunder för samarbete mellan Sveriges tekniska föreningar*» utsedda delegationer för behandling av frågan om den högre tekniska undervisningen.

Vid extra sammanträde *den 21 mars:*

»*Om det tekniskt-vetenskapliga forskningsarbetet i vårt land*», föredrag av byråchef *Axel F. Enström*, vilken därvid framlade planerna för inrättande av dels en *Svensk Ingenjörsvetenskapsakademi*, dels ett *bränsle- och kraftinstitut*, varom förslag samma dag av Kungl. Kommerskollegium inlämnats till Kungl. Maj:t.

»*Krigets konsekvenser för världsindustrien, speciellt den kemiska*», föredrag av ingenjör *Otto Cyrén*.

Vid extra sammanträde *den 16 maj:*

»*Undervisningen i nationalekonomi, industriell ekonomi, stats- och rättskunskap samt bokföring ävensom diverse allmänna frågor, rörande den högre tekniska undervisningens omorganisation*», diskussion med inledningsföreläsning av byråchef *K. P. Dahlström*, på basis av det utlåtande i ärendet (Svenska Teknologföreningens handlingar 105), som avgivits av föreningens beredningskommitté för den högre tekniska undervisningens omorganisation. Föreningen beslöt ansluta sig till vissa av kommittén gjorda uttalanden i fråga om undervisningen i nationalekonomi, industriell ekonomi, stats- och rättskunskap samt bokföring ävensom i fråga om utgivande av läroböcker. Vidare beslöt föreningen uttala sig för inrättande av en teknisk doktorsgrad vid Kungl. Tekniska Högskolan.

Skrivelse rörande de sålunda fattade besluten har sedermera av styrelsen avlåtits till styrelsen för Kungl. Tekniska Högskolan.

Vid ordin. sammanträde *den 23 okt.:*

»*Om de svenska vattenfallens värde efter kriget*», föredrag av överingenjör *C. Rossander* med åtföljande diskussion.

Vid ordin. stämma *den 20 nov.:*

»*Motsvarar Tekniska Högskolans nuvarande elevantal landets behov av ingenjörer*», diskussion med inledningsföreläsning av överingenjör *Sten Velander*.

Föreningen beslöt ett uttalande, vari kraftigt framhölls,

att behovet av högskolebildade ingenjörer inom landet är betydligt större än tillgången och önskvärdheten av, att antalet ordinarie elever, som årligen intagas vid Kungl. Tekniska Högskolan från och med nästa läsår måtte ökas till det största antal, som med nuvarande byggnader lämpligen kan emottagas, samt att åtgärder omedelbart vidtagas för ytterligare ökning av elevantalet vid de högre tekniska läroanstalterna.

För inom föreningens olika avdelningar behandlade frågor redogöres i resp. avdelningars årsberättelser, vartill hänvisas; dock omnämns i det följande inom avdelningarna handlagda viktigare ärenden, som föranlett till skrivelser till myndigheter.

Sedan vid föreningens allmänna sammanträde den 17 okt. 1917 av en föreningskommitté utarbetadt förslag till underdånigt utlåtande rörande *förslag till lag angående rätt till elektrisk kraft* blivit i huvudsak av föreningen antaget, men för vissa omredigeringar återremitterats till kommittén, blivit av denna delvis omformuleradt, avläts å föreningens vägnar tillsammans med Svenska Elektricitetsverksföreningen den 10 jan. 1918 i enlighet därmed och på grund av föreningens bemyndigande underdånig skrivelse i ärendet.

På förslag av föreningens departementalkommitté har styrelsen den 10 jan. 1918 avlåtit en underdånig skrivelse angående *inrättandet av ett särskildt handels- och industri-departement* ävensom vissa specialfrågor sammanhängande med det av särskilda kommittéerade framlagda förslaget till departementalreform.

Underdånig skrivelse har den 6 februari 1918 expedierats med på nådig remiss avgivet utlåtande från avdelningen för Väg- och Vattenbyggnadskonst, rörande av de särskilda sakkunniga avgivet förslag till *omorganisation av Kungl. Väg- och Vattenbyggnadskåren*. Sedan föreningen genom skrivelse från Kungl. Jordbruksdepartementet anmodats föreslå två ledamöter i styrelsen för statens meteorologisk-

hydrografiska anstalt för åren 1918—1921, har föreningens styrelse å föreningens vägnar härtill föreslagit civilingenjör Sven Lübeck och fil. dr. Gustaf Ekman, vilka båda sedermera även blivit utsedda till ledamöter i styrelsen för nämnda anstalt.

Från resp. utskott vid 1918 års lagtima riksdag remitterades till föreningen två motioner av hr Nylander, den ena rörande *vissa förändringar i utrikesrepresentationen m. m.*, den andra avseende *åtgärder till främjande av en reguljär flygtrafik*. Styrelsen hänsköt dessa ärenden till två för ändamålet utsedda kommittéer. Sedan dessa avgivit utlåtanden, båda livligt tillstyrkande i resp. motioner framställda yrkanden, expedierades desamma till vederbörande riksdagsutskott med förmälan att styrelsen i allo instämde i de olika kommittéernas utlåtanden.

Rörande en av hr Lübeck i riksdagen väckt motion, angående inrättande vid Kungl. Tekniska Högskolan av en *professur i statistik och folkhushållningslära*, vilken likaledes remitterats till föreningen, avgav föreningens beredningskommitté för den högre tekniska undervisningens ordnande gemensamt med representanter för föreningens avdelning för teknisk undervisning ett utlåtande, vari motionen varmt tillstyrktes och som av föreningens styrelse med instämmande översändes till vederbörande riksdagsutskott.

På grund av den knappa tid, som stod till buds för remissernas besvarande, kunde ifrågavarande riksdagsmotionerna ej upptagas till behandling å allmänt sammanträde inom föreningen.

På begäran av Stockholms stadsfullmäktige har avdelningen för husbyggnadskonst avgivit yttrande om förslag till organiserande av ett *naturskydds- och konstråd för Stockholms stad* ävensom föreslagit ledamöter i detta råd.

Över av särskilda sakkunniga avgivet »*Betänkande och förslag angående utvidgning av Karlskrona örlogshamn*» har efter remiss från Kungl. Kommerskollegium utlåtande

avgivits från styrelsen för avdelning för skeppsbyggnadskonst.

Från samma avdelning har även till Kungl. Kommerskollegium expedierats begärt yttrande om en från Bergsunds Mek. Verkstads A.-B. gjord hemställan om *ändrade bestämmelser för ångpannors matningsapparater*.

I anledning av från Kungl. Kommerskollegium begärt yttrande från föreningen om vattenfallssakkunniges betänkande II, i vad det avsåg upprättande av en *vattenkraftslånefond* tillsatte styrelsen en särskild kommitté, vars utlåtande i ärendet blivit till Kungl. Kollegiet översänt.

Avdelning för husbyggnadskonst har vidare avgivit begärda utlåtanden dels till en kommitté inom Stockholms stadsfullmäktige om en av ingenjör J. Norén väckt motion angående åtgärder för vissa *ändringar av byggnadsförfattningarna* till möjliggörande av ett billigare byggnadssätt, dels till Tekniska Samfundet i Göteborg rörande *riktlinjer vid utgivande av en svensk handbok i husbyggnadsteknik*.

På förslag från Statens Järnvägars Ban- och Maskin ingenjörsförening uppdrog styrelsen åt en kommitté att angiva *riktlinjer för en utredning rörande de svenska ingenjörernas avlöningsförhållanden* och i övrigt förbereda en sådan utredning. Kommittén har avgivit utlåtande här om jämte förslag till frågeformulär för insamlande av uppgifter för en statistik i ämnet. Dylika frågeformulär ha sedermera utsändts till föreningens samtliga ledamöter och hittills har ett 1 400-tal svar inkommit. Bearbetningen av de så inkomna svaren pågår å föreningens kansli under ledning av särskilda av styrelsen utsedda kommitterade.

Behandlingen av frågan om *normalbestämmelser för murtegel*, som ända sedan april 1916 varit under behandling inom avdelningarna för husbyggnadskonst samt väg- och vattenbyggnadskonst, har fortskridit så att de båda avdelningarna frånsett vissa detaljer enats om vissa bestämmelser. Ärendet har nu överlämnats till en kommitté med

två representanter för vardera av nämnda båda avdelningar, med uppdrag att efter samarbete med två representanter för Sveriges Tegelindustriförening söka åstadkomma en definitiv formulering av bestämmelserna.

För komplettering av *föreningens bibliotek* med nyare teknisk litteratur har styrelsen låtit inköpa för 2 000 kr. tysk valuta till låg kurs, samt anmodat resp. avdelningar avgiva förslag till lämpliga böcker.

Å föreningens kansli har under året utarbetats en *statistik över föreningens ledamöter* med hänsyn till olika utbildning m. m., vilken statistik publicerats i Teknisk Tidskrift. *Ledamotsförteckningen* för 1918 har kompletterats med dels en geografisk sammanställning av ledamöterna dels förteckning över de olika fackavdelningarnas medlemmar.

Med anledning av en skrivelse från Tekniska Högskolans Studentkår berörande vissa förhållanden rörande elevtjänstgöring vid vissa industriföretag har tillsatts en kommitté med representanter dels för föreningens olika avdelningar, dels för Studentkåren för behandling av *elevpraktikfrågan*.

11. Handböcker och handlingar.

I föreningens serie *tekniska handböcker* har under året ingen tillökning skett, men »Grunder för arkitektarvodens bestämmande» har helt omarbetats och utkommit under titel: »Svensk arkitekttaxa, fastställd av Svenska Teknologföreningens avdelning för husbyggnadskonst den 29 april 1918». Omarbetningen av Handbok I: »Anordning och skötsel av arbetstransmissioner» har under året så gott som slutförts.

Av *Föreningens handlingar* hava följande nummer utkommit:

N:r 102. *Omarbetat förslag till underdånigt utlåtande rörande förslag till lag* innefattande vissa bestämmelser i syfte att trygga rätt till *Elektrisk kraft* m. m., avgivet av

vid Svenska Teknologföreningens sammanträde den 16 juni 1915 tillsatta kommitterade. (F)

N:r 103. *Förslag till utlåtande* över de av Kungl. Maj:t särskildt tillkallade sakkunnigas utlåtande och förslag angående *Väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation*, avgivet av styrelsen för Svenska Teknologföreningens avdelning för Väg- och vattenbyggnadskonst. (V)

N:r 104. *Underdånigt utlåtande* rörande förslag till lag innefattande vissa bestämmelser i syfte att trygga rätt till *elektrisk kraft m. m.*, gemensamt avgivet av Svenska Teknologföreningen och Svenska Elektricitetsverksföreningen den 10 jan. 1918. (F)

N:r 105. *Yttrande avgivet av beredningskommitténs* för den högre tekniska undervisningens omorganisation: IV. Undervisningen i nationalekonomi, industriell ekonomi, stats- och rättskunskap samt bokföring ävensom diverse allmänna frågor. (F)

N:r 106. *Förslag till kvalitetsbestämmelser för murtegel*, avgivet av inom Svenska Teknologföreningens avdelningar för Husbyggnadskonst och Väg- och vattenbyggnadskonst i februari 1917 utsedda kommitterade med *inledning och förklaringar* av deras ordförande, överstelöjtnant P. Ax. Lindahl. (H. V.)

N:r 107. *Svenska Teknologföreningens verksamhet under år 1917*. Berättelse, avgiven till föreningens stämma den 21 mars 1918 av Svenska Teknologföreningens styrelse. (F)

N:r 108. *Förslag till bildande av A.-B. Svenska Teknologföreningens Förlag*, avgivet av Svenska Teknologföreningens styrelse till stämman den 21 mars 1918. (F)

N:r 109. *Svenska Teknologföreningens verksamhet under år 1917*, revisionsberättelse, avgiven till föreningens stämma den 21 mars 1918. (F)

N:r 110. *Utlåtande angående Väg- och vattenbyggnads-*

kårens omorganisation, avgivet av Svenska Teknologföreningens avdelning för Väg- och vattenbyggnadskonst. (V)

N:r 111. *Yttrande rörande undervisningen inom avdelningen för skeppsbyggeri vid Kungl. Tekniska Högskolan*, avgivet av Svenska Teknologföreningens avdelning för Skeppsbyggnadskonst den 29 april 1916. (S)

N:r 112. *Utlåtanden i frågan om fackundervisningen vid Kungl. Tekniska Högskolan i pappers- och cellulosteknik*, avgivna av Svenska Pappersbruksföreningen, Svenska Pappers- och Cellulosaingenjörsföreningen samt Svenska Teknologföreningens avdelningar för Mekanik och Kemi och Bergsvetenskap. (M. K.)

N:r 113. *Stadgar, ordningsregler och arbetsordning för Svenska Teknologföreningen och dess avdelningar* samt bestämmelser för dess *fonder jämte överenskommelser* mellan Svenska Teknologföreningen och andra sammanslutningar. (F)

N:o 114. *Formulär till kontrakt mellan byggherre och arkitekt*. Förslag utarbetadt på uppdrag av avdelningen för husbyggnadskonst av hrr Erik Lallerstedt, Carl Möller och Ivar Tengbom. (H)

N:r 115. *Förslag till Normer för elektriska maskiner och transformatorer*, på Svenska Teknologföreningens avdelningens för Elektroteknik anmodan av 24 april 1918 avgivet av Svenska Elektrotekniska kommitténs subkommitté för maskinnormer. (E)

N:r 116. *Förslag till Budget för år 1919 för Svenska Teknologföreningen och Teknisk Tidskrift* av föreningens styrelse avgivet till stämman den 20 nov. 1918. (F)

N:r 117. *Skrivelser från styrelsen till Svenska Teknologföreningen* för behandling vid *extra ordinarie stämma* den 6 nov. 1918.

1) Beträffande förslag till *höjda årsavgifter*,
2) Beträffande fråga om beviljande av *lån åt A.-B. Svenska Teknologföreningens Förlag*. (F)

N:r 118. *En snabbseglande brigg*, ett bidrag till Sven-

ska segelflottans historik från midten av förra århundradet och en moderniserad kopia därav, föredrag av marin-direktör Ivar Engström vid avd. för skeppsbyggnadskonsts sammanträde den 23 nov. 1918. (S)

N:r 119. *Turbinmaskineri för jagarne Wrangel och Wachtmeister*, föredrag av civilingenjör Wilhelm Nordström vid avd. för skeppsbyggnadskonsts sammanträde den 23 nov. 1918. (S)

N:r 120. *Skrivelse från styrelsen till Svenska Teknologföreningens ordinarie stämma den 20 nov. 1918* angående beviljande av lån åt A.-B. Svenska Teknologföreningens Förlag. (F)

N:r 121. *Utlåtande beträffande säkerhetsföreskrifter vid tillverkning av kok- och värmeapparater med förgasningsbrännare för flytande bränsle*, avgivet av kommitté tillsatt av svenska teknologföreningens avdelning för Mekaniik den 18 dec. 1917. (M)

12. Donationer och gåvor.

Civilingenjör C. Gottfrid Rystedt har till föreningen överlämnat ett belopp av 30 000 kr., att tilläggas den av donatorn stiftade Svenska Teknologföreningens understödsfond, vilkens namn i samband härmed ändrats till »Rystedtska fonden».

I övrigt har föreningen under året mottagit bl. a. följande gåvor:

genom testamente av framlidne f. d. överingenjör C. A. Lindvall: en på sin tid till överingenjör Lindvall av Bergsunds Mek. Verkstads A.-B. överlämnad hög silverpjes. från 1889—92—93 års teknologer genom H. Almström och John Ohlsson: skrivelse med diverse föremål.

samt följande böcker:

»Brandinspektörerna 1877—1917».

av civilingenjör R. R:son Schlyter: »Monumento Antiquitatis».

av ingenjör E. A. Löf: »Hydro-Electric Power stations».

av ingenjör T. Roxendorff: »Das moderne Buch».

av kommerserådet J. Pihlgren: »L'enseignement Technique en France».

av A.-B. Abjörn Anderson: »Festskrift med anledning av firmans 50-års jubileum».

av civilingenjör T. av Geijerstam: »Theatrum Machinarum».

av kamrer G. Boberg: en samling å Svenska Teknologföreningen och dess föregångare vid olika tillfällen hållna anförande, på vers och prosa.

af Bestyrelsen for Landforeningen Bedre Byggeskik, Köpenhamn: Betænkning udarbejdet af Landsforeningens Udvalg for bebyggelseplaner.

13. Personal.

Inom föreningens personalorganisation ha å de viktigaste platserna inga personalombyten förekommit, fransedt den ändring, som följt av Teknisk Tidskrifts och förlagets överlåtelse till Förlagsaktiebolaget.

14. Ekonomi.

Rörande föreningens ekonomi hänvisas till särskild av styrelsen upprättad redogörelse.

Stockholm den 21 febr. 1919.

CARL A. ROSSANDER.

K. A. Fröman.